

L'Ermita de l'Aldea compta amb 850 anys d'història. Va ser construïda durant el segle XIII i fou, juntament amb la Catedral de Tortosa, el primer edifici cristià de les contrades. Cada any celebra la seva festa coincidint amb la Pasqua Granada. Durant tres dies es celebra una processó, es passeja la Verge pel poble i li canten els goigs fins tornar-la a l'Ermita.

La peanya on reposa la Verge dels Prats de l'Aldea, es troba al Cambril de l'Ermita. Es va construir als anys 40. L'encàrrec es va realitzar al taller de la família Benet de Tortosa, reconeguts dauradors i devots de la Verge. La família tenia una llarga tradició de quatre generacions dedicades al món del daurat i en l'art de fer peces eclesiàstiques. L'artista que va pintar l'escena central fou Josep Benet Espuny en la seva etapa adolescent.

En Josep Benet Espuny va néixer l'1 d'agost de 1920. Era el segon fill de Felip Benet Estupiñá i Rosa Espuny Durán. És l'autor dels plafons de la peanya que porta la Verge de l'Aldea a la processó i d'aquesta peanya ubicada al cambril de l'ermita.

Detall de l'escena pictòrica

L'artista ha treballat el plafó central de la peanya on s'encercla la iconografia que descriuen els goigs de la Verge. La imatge presenta un pastor que s'agenolla davant el coll de l'olivera, l'arbre ocupa la part central de la composició i el fons del paisatge és el cel i el mar amb un petit vaixell que representa els naufragats que la Verge va salvar.

Les peanyes són pilars de poca alçària, amb sòcol i cornisa, que suporten una figura tridimensional. La peanya de l'Ermita de l'Aldea és de fusta, té dos elements metàl·lics que sobresurten al cap damunt on es situa la Verge.

L'obra està composta per quatre plafons de fusta contraplacada, el central està pintat amb pinzellada gruixuda i amb una temàtica figurativa. La resta mostra una capa de preparació blanca amb unes aigües simulant marmolejat. En els altres tres plafons es representen uns escuts eclesiàstics amb relleu que decoren el centre de l'espai. La fusta no presentava forats ocasionats per insectes xilòfags i les pintures tampoc mostraven alteracions ni fissures.

Imatge amb llum ultraviolada

Els plafons de la peanya van ser intervinguts anteriorment. Els dos laterals i part posterior es van repintar amb pintura acrílica, fent una imitació de marbre, i el plafó central amb la pintura es va envernissar amb un vernís de poliuretà. Aquest vernís amb el temps es forma més insoluble i s'enfosqueix, essent molt difícil la seva eliminació.

Els motius decoratius, que encerclen els plafons i rematen les vores també es van repintar amb purpurina daurada, que possiblement tapa el daurat original. La intervenció del repintat de tots els elements que conformen la peanya distorsiona i modifica la visió del conjunt.

Procés de neteja

Neteja general

La brutícia superficial s'ha eliminat mitjançant paletines, raspalls de pèls suaus i aspiració de baixa potència.

Eliminació del vernís

Es realitzen proves amb la nova tècnica del químic italià Cremonesi, consistent en la realització d'un test de solubilitat del vernís, per tal de conèixer l'agent netejador més adequat. El resultat dona per aplicar una barreja d'alcohol i acetona espesseïts amb un 5% de Klugel G amb aigua destil·lada. El temps d'exposició d'aquesta fórmula ha estat de 15 minuts, després s'ha rentat amb aigua destil·lada i seguidament s'ha treballat mecànicament. La problemàtica s'ha presentat amb el relleu de les pinzellades on ha estat difícil d'extreure el vernís en forma mecànica.

La neteja dels tres plafons restants s'ha realitzat amb una barreja d'acetona i toluè amb Klugel G al 5% i aigua destil·lada. En aquest cas s'ha aconseguit estovar el vernís i acabar-lo d'extreure amb el bisturí. Damunt del vernís de poliuretà hi havia una pintura plàstica tant dura com el vernís, i al dessota d'aquest la pintura original, amb taques de ceres i restes de brutícia superficial provocada per insectes.

Aplicació del gel netejador damunt del vernís

Neteja de la capa pictòrica

S'ha aplicat una neteja selectiva per mitjà d'un sistema aquós amb agent quelant dèbil, per tal d'eliminar les restes de brutícia i la presència de taques de cera damunt de la capa pictòrica.

Anivellament de les pèrdues

S'ha protegit la superfície pictòrica amb una fina capa de vernís. Després s'han anivellat les llacunes (pèrdues pictòriques) amb un estuc magre, fet de cola de conill i carbonat càlcic.

Reintegració pictòrica

La tècnica emprada per a la reintegració ha estat una primera capa d'aquarel·la i una segona capa de pigments al vernís, intentant sempre unificar el conjunt amb una coloració el més neutra possible.

Envernissat final

S'ha polvoritzat la superfície pictòrica amb un vernís acrílic, obtenint un acabat setinat.

Recomanacions de conservació preventiva

Per a una òptima conservació s'aconsella evitar els canvis bruscos d'humitat i temperatura, intentant mantenir la humitat relativa entre el 40 i el 60% i la temperatura entre els 19 i 21°C. També es recomana el control periòdic per tal d'avaluar el comportament de l'obra als canvis mediambientals.

Escola d'Art i Disseny de la Diputació a Tortosa | Imprimaria Querol SL

CR

Conservació i Restauració
Escola d'Art i Disseny - Tortosa
Diputació de Tarragona

Conservació i restauració de béns culturals
del Camp de Tarragona i de les Terres de l'Ebre

CR

Conservació i Restauració
Escola d'Art i Disseny - Tortosa
Diputació de Tarragona

22
MAIG/12

PEANYA DE LA MARE DE DÉU DE L'ALDEA